

Secțiile de votare inaccesibile – barieră în exercitarea drepturilor politice și motiv de discriminare pentru persoanele cu dizabilități

Alianța INFONET constată cu mare îngrijorare că secțiile de votare rămân în continuare inaccesibile, constituie o barieră insurmontabilă în exercitarea drepturilor politice și un motiv de discriminare al persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova. Rezultatele preliminare ale auditului condițiilor de accesibilitate a 101 secții de votare (BESV) din raioanele Criuleni, Strășeni și Anenii Noi, deschise cu ocazia alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 sunt o demonstrație clară a acestei situații dramatice. Observatorii acreditați au identificat **0 (zero) BESV accesibile, 33 secții de vot parțial accesibile și 68 – inaccesibile!**

În ziua scrutinului din primul tur 8 echipe mobile (6 din partea Alianței INFONET și 2 din partea Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral de pe lângă Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova (CICDE) și Asociația Obștească Centrul de Consultanță și Educație Electorală) s-au deplasat în arealul geografic cercetat și au realizat un audit în baza unei metodologii elaborate de societate civilă și inclusă în „Ghidul privind evaluarea accesibilității clădirilor de menire publică”. Fiecare clădire a fost evaluată prin prisma următoarelor aspecte:

- Accesul până la clădire;
- Intrarea în clădire (trepte, rampă de acces, inclusiv bare de suport);
- Ușile de la intrare și ușile din interior;
- Coridoarele, spațiul interior, ascensor la etaj (dacă este cazul);
- Sala în care se prestează serviciul;
- Grupul sanitar;
- Parcarea special amenajată.

În rezultatul evaluării fiecare edificiu a primit unul din calificativele: *accesibil, parțial accesibil, inaccesibil*. Prin calificativele respective se înțeleg următoarele:

- **Accesibil** – o instituție este accesibilă atunci când persoanele cu dizabilități (în mod special, cele cu dizabilități locomotorii sau/și persoanele ce fac parte din grupul de mobilitate redusă) pot să ajungă independent, fără dificultăți în interiorul instituției și pot să beneficieze de toată gama de servicii.
- **Parțial accesibil** – o instituție este parțial accesibilă pentru persoanele cu dizabilități atunci când acestea fiind însoțite de un asistent, pot să ajungă în interiorul instituției și să beneficieze de anumite servicii. Asistentul ar putea să ajute persoana cu dizabilitate să treacă anumite obstacole minuscule, cum ar fi borduri, urcare / coborâre rampă puțin mai abruptă, trecerea pragurilor la ușă, dacă instituția are mai multe nivele și nu are lift, dar cel puțin este acces liber până la primul nivel.
- **Inaccesibil** – o instituție este inaccesibilă pentru persoanele cu dizabilități atunci când aceste persoane, nici singure și nici cu ajutorul asistentului, nu pot ajunge în interiorul instituției. Aici se are în vedere multe trepte pe teritoriu sau la intrarea în instituție, lipsa rampei de acces ori instalarea șinelor metalice, uși înguste, trepte în interior la primul nivel sau trepte în subsol, lipsa WC-ului adaptat sau măcar accesibil (acces liber până la vasul de WC).

Rezultatele auditului pe fiecare raion separat sunt:

Areal geografic	Accesibil	Parțial Accesibil	Inaccesibil	Total
Strașeni	0	15	34	49
Criuleni	0	14	26	40
Anenii Noi	0	4	8	12
Total	0	33	68	101

Este adevărat că articolul 55 (aliniat 4) din *Cod Electoral* prevede posibilitatea ca alegătorii să poată vota prin intermediul urnei de vot mobile și aceasta este o posibilitate de incluziune a persoanelor cu dizabilități în procesele electorale. Însă, **este important de punctat următoarele aspecte esențiale:**

- Localurile secțiilor de vot sunt puse la dispoziție de către autoritățile administrației publice locale. Astfel, secțiile de vot sunt organizate în clădiri publice: primării, grădinițe, școli, biblioteci, case de cultură, oficii ale medicilor de familie etc.
- Dacă în ziua scrutinului persoanele cu dizabilități nu au acces liber în clădirile unde sunt organizate secțiile de votare, aceasta este un indicator clar că lor le este restricționat accesul la servicii și drepturi care sunt prestate în incinta clădirilor: servicii medicale și administrative, servicii de informare și educație, servicii de agrement și acces la cultură etc.
- Ziua scrutinului pentru persoanele cu dizabilități este nu doar o zi în care își pot realiza drepturile politice, ci este o zi simbolică prin care ei își pot manifesta comportamentul pro-activ și pot solicita realizarea altor drepturi fundamentale în incinta unor clădiri și unei infrastructuri urbane inaccesibile.
- Inaccesibilitatea trebuie privită ca o precondiție pentru realizarea altor drepturi.
- Condițiile de accesibilitate nu trebuie privite exclusiv doar prin intermediul necesităților comunității persoanelor cu dizabilități, ci prin prisma unui spectru mult mai larg. Este vorba de principiul „*design universal*” și acesta fiind unul general, care se referă și la alte categorii de cetățeni: persoane în etate, copii, femei însărcinate, părinți care conduc un căruț pentru copii, bicicliști etc.
- Republica Moldova și-a asumat mai multe angajamente naționale și internaționale (Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități; *Programul Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități pentru anii 2017 – 2022 (PNISPD)*; *Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități*).
- Conform obiectivului 6 din *Planul de acțiuni privind implementarea PNISPD*, Guvernul s-a angajat până în 2022 să accesibilizeze cel puțin 12% din clădirile publice, ceea ce constituie 2% din clădiri accesibilizate anual. Vedem însă, cu regret, că lucrurile trenează: nu există o concordanță a planurilor naționale cu cele raionale și locale; nu există nici măcar o metodologie de evaluarea aprobată de autorități; sunt invocate „*scuze de serviciu*”, de exemplu, „*nu sunt resurse*”, în spațiul public se operează cu sume exagerate privind realizarea condițiilor de accesibilitate.

Anul acesta se împlinesc 10 (!) ani de la ratificarea de către Republica Moldova a *Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, dar restanțele sunt în continuare mari. Este nevoie de o schimbare de atitudine, a perspectivelor și a abordărilor la nivel de autorități și societate în general. Este necesar să renunțăm la percepțiile bazate pe milă și caritate și să tratăm persoanele cu dizabilități de la egal la egal. În Republica Moldova locuiesc 176,1 mii de persoane cu dizabilități (BNS, 30.11.2018), ceea ce constituie 6,6% din populația totală, iar de vârstă electorală sunt 165,5 mii persoane. **Persoanele cu dizabilități își doresc schimbarea și doresc să facă parte din acest proces! Schimbarea este vitală!**

Auditul BESV a fost realizat în cadrul proiectului „*Demers spre o societate echitabilă prin alegeri incluzive*”, implementat de Alianța INFONET, în parteneriat cu Asociația Surzilor din Republica Moldova, Clinica Juridică Universitară din Bălți, Asociația MOTIVAȚIE din Moldova, Grupul de Inițiativă Caușeni AID, Centrul Național de Informare și Reabilitare a Asociației Nevăzătorilor din Moldova, Postul de radio Radiovision.

Auditul BESV din raionul Anenii Noi a fost realizat în cadrul „*Programului de Practica Electorală*”, implementat de CICDE și Centrul de Consultanță și Educație Electorală.

Rezultatele finale ale studiului privind condițiile de accesibilitate a 101 BESV din raioanele Strășeni, Criuleni și Anenii Noi vor fi prezentate public pe parcursul lunii decembrie 2020.

Pentru informații suplimentare: Victor Koroli, Director Proiect, +373 69252453, vkoroli@gmail.com

Auditul BESV a fost finanțat de un grant oferit de Departamentul de Stat al SUA.

Opiniile, constatările și concluziile din studiu aparțin autorului și nu reflectă neapărat pe cele ale Departamentului de Stat al SUA.